

Det Kongelige Kommunal- og Regionaldepartement
Postboks 8112 Dep.
0032 OSLO

KOMM. OG REG. DEP	
- 4 JUL 2005	
04/3411-95	
Ark.	331.1
Avd.	INN/PRE/RAB

Vår dato: 27.06.2005 **Vår ref.:** 2005/298-3 014 **Saksbehandler:** Egil Haaland, 23163116

Deres dato: 09.06.2005 **Deres ref.:** 04/3411-63 CEF

Høringsuttalelse

NOU 2004:20 - Ny utlendingslov

Politiets Fellesforbund (PF) avgir høringsuttalelse i denne saken med bakgrunn i et bredt samfunnsmessig engasjement og med en helhetlig kriminalitetsbekjempelse som utgangspunkt.

Kontroll av utlendinger

Lovutvalget har foreslått å lovregulere vilkårene for utlendingskontroll i lovutkastet § 20. Dette er PF positiv til.

I kap. 11.5 vises det bl.a. til at svært mange asylsøkere ikke kan dokumentere sin identitet. Det vises til at kun 4 % av dem som meldte seg som asylsøkere ved Oslo politidistrikt i 2002 hadde med seg pass, mens det ved den grensenære kontrollen var 60 % som hadde med reisedokumenter. Dette er, som det også påpekes, i seg selv et sikkerhetsmessig problem.

Politiets kontroll av utlendinger var også tema i St.meld. nr. 46 (2002-2003) Kvitteringar frå politiet ved visitasjon og annan kontroll. Dette er et område som et følelsesladet, men vår erfaring er at politiet også på dette området gjør en meget god jobb. Det bør således ikke være betenkeligheter på dette området som hindrer innføring av bestemmelser som gjør politiets arbeid med på dette området mer effektivt.

Slik omtalen er i kap. 11.5 og i kommentarene til lovbestemmelsen gir det grunnlag for tolknings spørsmål hvorvidt politimesteren må beslutte at det kan foretas utlendingskontroll i det enkelte tilfelle. I kommentarene til lovbestemmelsen heter det bl.a. "Med utvalgets forslag vil politimesteren på forhånd definere hvilke omstendigheter som tilsier at politiet bør foreta utlendingskontroll."

Dette gir, etter vår oppfatning, politimesteren anledning til på forhånd å planlegge/sette kriterier for hvilke omstendigheter en slik kontroll skal kunne foretas på uten at det må besluttes kontroll i det enkelte tilfellet.

Det vil etter vår mening være en mer proaktiv handling, og som vil være bedre egnet til også å ha en forebyggende effekt. Publikum forventer at politiet gjør "hele jobben" og vil ikke ha forståelse for at det skal være "skranker" som hindrer en effektiv polititjeneste.

Det er viktig som det slås fast i lovutkastets § 21 at det er politiet som har ansvaret for grensekontrollen. Når Tollvesenet skal bistå politiet er det riktig at de gis adgang til å ha de samme rettigheter og plikter som politiet. Vi forutsetter at ikke forskriftene vil undergrave politiets ansvar.

Lukket mottak

Det fremgår av utredningen at utvalget har vurdert å foreslå at alle asylsøkere skal kunne pålegges å oppholde seg i lukket mottak i en periode etter ankomst. Problematiseringen om at det ville kunne medføre en belastning for domstolene synes å være utslagsgivende for at det ikke er drøftet nærmere.

Etter PFs syn bør det innhentes opplysninger fra andre land som praktiserer denne ordningen, og hvilke belastninger og effekter dette har gitt. Våre danske kollegaer har gitt positive tilbakemeldinger på denne ordningen. Når det samtidig er så få som har identifikasjonspapirer når de møter opp hos politiet blir politiets oppgave enda vanskeligere når asylsøkernes identitet ikke kan fastslås.

Et moment som ikke er vurdert i forhold til den belastningen som iflg. utredningen forventes i domstolene ved innføring av lukket mottak er de betydelige ressursene som medgår fra politiets side for å lete opp, og uttransportere, personer som ellers ville hatt opphold i et lukket mottak. Det er viktig å se på ressursbruken i en totalsammenheng for samfunnet, og ikke isolere det til en vurdering av en instans, i dette tilfellet domstolene, alene.

Utlendinger med ukjent identitet og bakgrunn kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for det norske samfunn. Det er heller ikke mulig å fastslå om vedkommende kan være etterlyst for straffbare forhold i sitt hjemland. Erfaringene tilsier også at det er grunn til å anta at enkelte søker asyl i Norge i den hensikt å begå straffbare handlinger mens asylsøknaden behandles. Dette kunne muligens vært unngått i langt større grad dersom det var innført lukket mottak.

Det er et stort tankekors at jo mindre samarbeidsvillig asylsøkeren er, ved eksempelvis å destruere alle identifikasjoner eller gi mangelfulle/feile opplysninger, jo lengre vil oppholdet i Norge kunne forventes å bli. Vi mener at asylinstituttet, som er meget viktig, ville vært tjent med at publikum hadde trygghet for at de som var i samfunnet som asylsøkere også var reelle asylsøkere.

Undersøkelser

Adgangen til undersøkelse kan etter gjeldende utlendingslov kun foretas i tilfeller der utlendingen har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger om sin identitet. Utvalget ønsker å videreføre bestemmelsen i utkastet til ny lov i § 110 nr 1.

Det foreslås en utvidelse av adgangen til undersøkelse, i tilfeller der det ikke behøver foreligge feilaktige eller ufullstendige opplysninger om identiteten, jf. lovutkastet § 110 nr 2. Det fremgår av den foreslåtte bestemmelsen at det kan foretas undersøkelse hos utlendingens person, bolig, rom eller oppbevaringssted dersom det anses å foreligge skjellig grunn til mistanke om at utlendingen har billetter som kan sikre uttransportering. Det er svært sjelden politiet i sin virksomhet foretar beslag av billetter hos en utlending og det er heller ikke grunn til å anta at politiet ved en adgang til undersøkelse med dette formål vil finne billetter hos utlendingen. Dersom en utlending skulle ha billetter i besittelse, må man også kunne anta at utlendingen vil benytte seg av billettene og forlate riket.

Det er imidlertid et behov for å kunne foreta undersøkelse hos en person også i tilfeller der det ikke foreligger begrunnet mistanke om at utlendingen har gitt uriktige eller mangelfulle opplysninger om sin identitet. Politiet står ofte overfor situasjoner der asylsøkere har gitt de opplysninger om sin identitet som man kan forvente av vedkommende, men der personen ikke har fremlagt dokumentasjon på sin identitet slik at norske myndigheter kan være sikre på at opplysningene er riktige. Videre fremlegger asylsøkere i svært liten grad dokumentasjon på sin oppgitte identitet, slik at politiet av denne grunn kan få store problemer med å få returnert asylsøkeren til sitt hjemland dersom det gis avslag på søknaden. I slike tilfeller vil det antakelig ikke være adgang til undersøkelse etter § 110 nr 1 i lovutkastet. Ut fra erfaring kan annen dokumentasjon, som nasjonale identitetskort, fødselsattester, vigselfattester, førerkort osv. være tilstrekkelig til at politiet ved henvendelse til hjemlandets myndigheter kan få utstedt reisedokumenter.

Adgangen til undersøkelse bør etter lovutkastet § 110 nr 2 utvides til tilfeller der det foreligger skjellig grunn til mistanke om at utlendingen besitter reisedokumenter og annet materiale som kan dokumentere vedkommendes identitet, og som dermed kan gjøre politiet i stand til å føre utlendingen tilbake til hjemlandet.

Det bør vurderes nærmere om det i noen tilfeller bør gis adgang til såkalt "tredjemannsransaking" i utlendingssaker, jf. straffeprosessloven § 192 annet ledd.

Alle asylsøkere blir spurt om sin reiserute og siste oppholdssteder. Ut fra erfaringene er det grunn til å tro at svært mange asylsøkere har hatt en eller annen form for bistand for å komme til Norge og for å søke asyl i riket. Det er grunn til å tro at mange asylsøkere har hatt opphold hos familie, venner eller andre bekjente før de ankommer politiet for å søke asyl. Det er videre grunn til å tro at mange asylsøkere oppbevarer reisedokumenter på siste oppholdssted eller hos en tredjeperson.

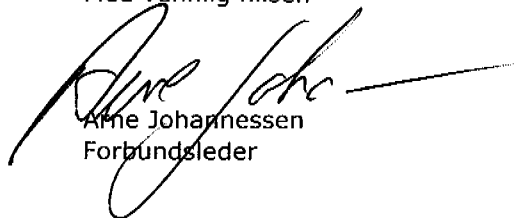
Adgang til undersøkelse hos tredjeperson kan således være et hensiktsmessig tiltak for å kunne avdekke identitet og anskaffe reisedokumenter i forbindelse med en eventuell uttransport. Det kan muligens anføres at det vil være uforholdsmessig å gjennomføre slike tiltak overfor en tredjeperson, sett hen til at det dreier seg om undersøkelse i en utlendingssak, ikke en straffesak. Den avgjørende begrunnelse for at et slikt tiltak blir lovhjemlet er at ukjent identitet for asylsøkere er en svært vanskelig utfordring for norske myndigheter.

Taushets-/opplysningsplikt

For publikums troverdighet til myndighetene er det viktig at offentlige myndigheter samarbeider uten hinder i forhold til taushetsplikten. Vi mener at de drøftelsene som er gjort i kap. 13.1.8.6, og de forslagene som er utledet av dette, vil være med å styrke tilliten til det offentlige.

PF støtter bestemmelsene som er regulert i lovutkastets § 94.

Med vennlig hilsen

Arne Johannessen
Forbundsleder

Egil Haaland
organisasjonssjef
egil.haaland@pf.no